Klima og Byudvikling
Teknik- og Miljøforvaltningen

Bilag 6

Lovmæssige rammer for affaldssortering

23-10-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 17972

Dokumentnummer i F2
215635

Sagsnummer eDoc
2025-0269045

Resumé

I henhold til gældende lovgivning er det muligt for kommunerne at indsamle affald sammen i følgende kombinationer: 1) papiraffald og papaffald, 2) metalaffald og glasaffald, 3) metalaffald og plastaffald, 4) plastaffald og mad- og drikkekartonaffald og 5) plastaffald, mad- og drikkekartonaffald og metalaffald. Københavns Kommune har udnyttet muligheden for kombineret indsamling af plast- og mad- og drikkekartonaffald. Flere kombinationsmuligheder kræver enten ansøgning om dispensation hos Miljøministeriet eller ændret lovgivning.

Sagsfremstilling

EU-niveau

Høje krav til reel genanvendelse

EU's affaldsdirektiv fra henholdsvis 2008 og 2018 udgør den retlige ramme for affaldshåndtering i EU. Reglerne i affaldsdirektivet er rettet mod medlemsstaterne, som er forpligtede til at implementere direktivets bestemmelser i national lovgivning og hermed sikre, at medlemsstaten opfylder direktivets mål for affaldshåndtering. Affaldsdirektivet stiller mål for reel genanvendelse (det vil sige mængden af den reelle genanvendelse af affaldet i modsætning til mængden af det indsamlede genanvendelige affald) af husholdningsaffaldet og husholdningslignende affald fra erhverv på henholdsvis 55, 60 og 65 % i 2025, 2030 og 2035.

Krav til særskilt indsamling (kildesortering)

Foruden høje krav til den reelle genanvendelse stiller EU's affaldsdirektiv også krav til særskilt indsamling af affald, hvis det er nødvendigt for at sikre genbrug, genanvendelse og anden nyttiggørelse. Kort sagt følger det af affaldsdirektiverne, at medlemsstaterne skal indføre særskilt indsamling af genanvendeligt affald, hvis det er teknisk, miljømæssigt og økonomisk muligt. Særskilt indsamling skal forstås som indsamling, hvor en affaldsstrøm holdes adskilt alt efter affaldets type og art for at lette en specifik behandling. I forhold til husholdningsaffald fremgår af det af affaldsdirektivet, at medlemsstaterne som minimum skal have særskilt indsamling af papir-, mad- og haveaffald, glas-, metal-, plast, og tekstilaffald, farligt affald, affald af elektrisk og elektronisk udstyr, samt udtjente batterier. De nævnte fraktioner skal altså indsamles særskilt fra andre

Rådhussekretariatet
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009809452

fraktioner og må som udgangspunkt ikke kombineres i indsamlingen. Kravet om særskilt indsamling kan kun fraviges, i) hvis det hverken reducerer mængden eller kvaliteten af genanvendelse, ii) hvis særskilt indsamling ikke samlet set er det miljømæssigt bedste, iii) hvor det ikke er teknisk muligt, eller iv) hvor det vil medføre uforholdsmæssigt høje omkostninger at kræve særskilt indsamling. De danske undtagelser fra særskilt indsamling fremgår af affaldsbekendtgørelsen.

Nationalt niveau

Regeringen og et bredt flertal i Folketinget indgik den 16. juni 2020 aftale om Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi med fokus på langt mere genanvendelse og langt mindre forbrænding. I Klimaplanen står: "Indsamlingen af danskernes affald strømlines og øges ved at indføre krav til kommunerne om ens indsamling af 10 forskellige slags affald: Mad-, papir-, pap-, metal-, glas-, plast-, tekstilaffald samt drikke- og fødevarekartoner, restaffald og farligt affald. Indsamlingen af affaldet skal foregå husstandsnært, men tage hensyn til forskellige boligtyper, herunder gennem mulighed for kombineret indsamling, så nogle typer affald kan indsamles sammen[1].

Klimaplanens fastsættelse af indsamlingsordninger for de 10 affaldsfraktioner er udmøntet i affaldsbekendtgørelsen som indsamlingsordninger i form af henteordninger. Henteordninger er ordninger for affald, der hentes husstandsnært. Derudover er der krav i affaldsbekendtgørelsen og elektronikaffaldsbekendtgørelsen om fem særskilte indsamlingsordninger i form af bringeordninger. Bringeordninger er ordninger for affald, hvor borgerne skal bringe deres affald til et centralt sted hen – typisk genbrugspladserne – hvor det bliver indsamlet af kommunen. Det gælder haveaffald, PVC-affald, imprægneret træ, affald af elektrisk og elektronisk udstyr og bygge- og anlægsaffald fra private husholdninger. Det er på nuværende tidspunkt uafklaret, om udtjente batterier og akkumulatorer fortsat skal indsamles af kommunen efter 1. januar 2026. Alle de nævnte fraktioner, uanset om det er hente- eller bringeordninger, skal sorteres særskilt.

Mulighed for dispensation fra særskilt indsamling

Der er i lovgivningen fastsat nogle muligheder for at kombinere indsamlingen – og dermed også af sorteringen ude hos borgerne – af visse affaldsfraktioner. Disse fremgår af affaldsbekendtgørelsens §§ 36-40 og kan altså implementeres af kommunerne uden dispensation fra reglerne. Det er kombinationsmulighederne

- papiraffald og papaffald
- metalaffald og glasaffald
- metalaffald og plastaffald
- plastaffald og mad- og drikkekartonaffald
- plastaffald, mad- og drikkekartonaffald og metalaffald

[1] Vejledning nr. 9792 af 01/07/2022 om indsamling af husholdningsaffald

Udover de lovbestemte muligheder for kombineret indsamling, som ikke kræver dispensation, kan Borgerrepræsentationen på baggrund af ny teknologiudvikling anmode Miljøstyrelsen om yderligere undtagelsesmuligheder fra særskilt indsamling, jf. affaldsbekendtgørelsens § 41. Det gælder også, hvis man ønsker at gennemføre et afgrænset forsøg med central sortering. Miljøstyrelsen vurderer anmodningen i forhold til affaldsdirektivet og forelægger denne for Miljøministeren. Det er anmoderen, der har bevisbyrden for, at kombineret indsamling giver et lige så godt miljømæssigt resultat som kildesortering.

Miljøstyrelsen indstillede i notat af 21. september 2023 til miljøministeren, at der blev givet afslag til 10 fynske kommuner om indsamling af plast- og mad- og drikkekartonaffald sammen med restaffald og central sortering af materialerne. Miljøministeren fulgte Miljøstyrelsens indstilling.
Begrundelsen for Miljøstyrelsens vurdering var, at

- plastaffald indsamlet med restaffald ikke vil kunne genanvendes til fødevarekontaktmateriale,
- tilladelse til, at affald egnet til materialenyttiggørelse indsamles med restaffald rammer de dele af affaldssektoren og omkringværende industrier, som er i gang med at omstille sig til mere genanvendelse af plast i fødevareplast-kvalitet og near-food-kvalitet,
- mindre mængder særskilt indsamlet plast kan medføre en yderligere fortsættelse og evt. øge importen af sorteret særskilt indsamlet plastaffald, fra de lande som gennemfører særskilt indsamling af plast,
- indsamling af affald til materialenyttiggørelse med restaffald vanskeliggør imødekommelse af det politiske ønske i Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi (2020) om øget genanvendelse i høj kvalitet i kommunale udbud,
- affald egnet til materialenyttiggørelse indsamlet med restaffald medfører behov for at afklare ejer- og udbudsforhold af central sortering samt behov for tilpasninger af organiseringen af udvidet producentansvar for emballage, herunder bl.a. genforhandle aftale om serviceniveau for indsamling af husholdningsaffald i forbindelse med producentansvar,
- tilladelse til indsamling af affald egnet til materialenyttiggørelse med restaffald vil medføre konsekvensrettelser i bl.a. affaldsaktørbekendtgørelsen og muligvis også i Miljøbeskyttelsesloven.

Og endelig kan Borgerrepræsentationen arbejde for, at Folketinget ændrer affaldslovgivningen. Folketinget forkastede dog den 11. juni 2025 et beslutningsforslag fra medlemmer af Dansk Folkeparti om ændring af affaldslovgivningen, så det blev muligt for kommunerne at indføre central maskinel affaldssortering som alternativ til kildesortering. Regeringens begrundelse for ikke at støtte forslaget var bl.a., at

- affald er noget, der har værdi, når vi kan få genanvendt de ting, vi bruger, til gavn for miljøet, klimaet og forsyningssikkerheden,
- mange af de affaldstyper, vi har, mister deres potentiale for genanvendelse, hvis vi smider det i én samlet spand,

- robotteknologien ikke er moden til, at man vil kunne genanvende de forskellige affaldstyper ved centralsortering.

Mulighed for afgrænset forsøg med central sortering
Det kræver dispensation fra miljøministeriet at udføre et forsøg med central sortering i stedet for kildesortering ved husstandene.

Kommunalt niveau
Kommunerne skal følge national lovgivning som redegjort ovenfor, når kommunalbestyrelserne/Borgerrepræsentationen vedtager affaldsplaner og affaldsregulativer. Kommunerne kan uden ansøgning om dispensation anvende de muligheder for kombineret indsamling, der er nævnt ovenfor. Københavns Kommune har valgt at udnytte muligheden for kombineret indsamling af plast-, mad- og drikkekartonaffald. Kommunerne har også mulighed for at etablere yderligere ordninger for særskilt indsamling. Det har Københavns Kommune gjort med bleaffald.